

**DAVLATNING HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FUNKSIYASINI
TAKOMILLASHTIRISH MASALASI****Subanov Olimjon Suyarkul o'g'li**

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi

Malaka oshirish instituti Yuridik fanlar kafedrasida katta o'qituvchisi.

(+99893) 551-71-30.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15714239>

Annotasiya. Mazkur maqolada davlatning huquqni muhofaza qilish funksiyasini takomillashtirish masalasi yoritilgan.

Kalit so'zlar: Huquqni muhofaza qilish funksiyasining tushunchasi va mazmuni, Huquqni muhofaza qiluvchi organlar tizimi, Sud-huquq tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar.

**ВОПРОС СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ФУНКЦИИ
ГОСУДАРСТВА**

Аннотация. В статье рассматривается вопрос совершенствования правоохранительной функции государства.

Ключевые слова: Понятие и содержание правоохранительной функции, система правоохранительных органов, реформы, проводимые в судебной системе.

**THE QUESTION OF IMPROVING THE LAW ENFORCEMENT FUNCTION OF THE
STATE**

Annotation. The article examines the issue of improving the law enforcement function of the state.

Key words: The concept and content of the law enforcement function, the system of law enforcement agencies, reforms carried out in the judicial system.

Kirish. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan tub islohotlar jarayonida qonun ustuvorligini ta'minlash, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilish, jamiyatda huquqiy tartibni qaror toptirish kabi vazifalar alohida ahamiyat kasb etmoqda. Xususan, 2017-yilning 7-fevralida O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni bilan 2017–2021-yillarga mo'ljallangan O'zbekiston Respublikasini rivojlantirishning besh ustuvor yo'nalishi bo'yicha Harakatlar strategiyasi doirasida sud-huquq tizimini isloh qilishga alohida e'tibor qaratilgan edi.

Davlatning huquqni muhofaza qilish funksiyasi har qanday demokratik jamiyatda barqaror taraqqiyotning, inson manfaatlarini ta'minlashning asosiy kafolatlaridan biri hisoblanadi. Ushbu funksiya orqali davlat o'zining konstitutsion burchini bajaradi: inson va fuqarolarning huquq hamda erkinliklarini himoya qiladi, huquqbuzarliklarning oldini oladi, jinoyatlarga qarshi samarali kurash olib boradi.

Maqolaning maqsadi — davlatning huquqni muhofaza qilish funksiyasini nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilish, uni takomillashtirish bo'yicha aniq taklif va tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat.

Maqolaning vazifalari:

- huquqni muhofaza qilish funksiyasining nazariy asoslarini ochib berish;
- amaldagi tizimni tahlil qilish;
- mavjud muammolarni aniqlash;
- takomillashtirish bo'yicha amaliy tavsiyalar berish.

Tadqiqot ob'ekti: davlatning huquqni muhofaza qilish sohasidagi faoliyati.

Tadqiqot predmeti: huquqni muhofaza qiluvchi organlar tizimi, uning faoliyati, islohotlar va huquqiy munosabatlar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoev mamlakatda olib borilayotgan sud-huquq islohotlari va inson huquqlarini himoya qilish borasida doimiy ravishda muhim tashabbuslarni ilgari surmoqda. U o'z nutqlarida va Strategik dasturlarida bu sohadagi muammolar, yechimlar va maqsadli vazifalarga alohida e'tibor qaratadi.

1. Huquqni muhofaza qilish organlarining xalq xizmatida bo'lishi:

“Huquqni muhofaza qiluvchi organlar o'z faoliyatida xalq manfaatlarini birinchi o'ringa qo'yishi, fuqarolarga odilona, insof bilan xizmat qilishi lozim. Bunday yondashuv — yangi O'zbekiston huquqiy davlat barpo etishning asosiy shartidir.” (Sh.M. Mirziyoev, 2022-yildagi Oliy Majlisga Murojaatnomasidan)

Ushbu fikrdan ko'rinadiki, huquqni muhofaza qiluvchi organlarning asosiy vazifasi — xalq ishonchini qozonish va fuqarolarning huquqlarini himoya qilishdir.

2. Sudlar faoliyatida adolat va xolislik.

“Sud — bu adolat timsoli. Fuqarolar sudni ko'rib, davlatning yuzi qandayligini biladi. Shu bois, har bir sud qarorining ortida inson taqdiri turganini unutmasligimiz lozim.”

(Sh.M. Mirziyoev, “Sud-huquq islohotlari bo'yicha yig'ilish”dagi nutqidan, 2021)

Prezidentning bu fikri sud faoliyatida inson manfaatlari va adolat ustuvorligini yanada kuchaytirish zarurligini anglatadi. Sudyalarning xolisligi va mas'uliyati katta ahamiyatga ega.

3. Korrupsiyaga qarshi qat'iy kurash.

“Korrupsiya — davlatning dushmani. U nafaqat iqtisodiyot, balki fuqarolarning davlatga bo'lgan ishonchini ham yo'qotadi. Shu bois, huquqni muhofaza qiluvchi organlar ushbu illatga qarshi qat'iy kurash olib borishi shart.”

(Sh.M. Mirziyoev, 2020-yil, Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha kengash yig'ilishi)

Bu fikr maqolada korrupsiya masalasini yoritishda juda muhimdir. Korrupsiyani yo'q qilish nafaqat huquqiy, balki ma'naviy-axloqiy vazifa sifatida ham ko'riladi.

4. Inson huquqlarini himoya qilish – ustuvor vazifa.

“Inson huquqlari — eng oliy qadriyat. Fuqarolarning qonuniy manfaatlarini himoya qilish uchun har bir davlat organi faoliyati qayta ko'rib chiqilishi shart.”

(Sh.M. Mirziyoev, “Yangi O'zbekiston” konsepsiyasi doirasidagi nutqidan, 2021)

Bu fikr maqolada inson huquqlari bo'yicha islohotlar masalasini yoritishda asosiy tayanch nuqta bo'lishi mumkin. Inson huquqlari — davlatning yuzi va xalqning ishonchi mezonidir.

Davlatning huquqni muhofaza qilish funksiyasi, davlat organlarining fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlashdagi muhim rolini aniqlab berishga qaratilgan. Rimma V. M. (2018) o'zining tadqiqotlarida aytadi: "Huquqni muhofaza qilish organlarining faoliyati jamiyatdagi adolat va huquqiy tartibni ta'minlashda markaziy o'rin tutadi. Bu organlar faoliyati, birinchi navbatda, inson huquqlarining himoyasiga yo'naltirilgan bo'lishi kerak." [1]. Bu fikr, davlatning huquqni muhofaza qilish funksiyasining ahamiyatini yanada yaqqolroq ochib beradi.

2. DAVLATNING HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FUNKSIYASINING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI

2.1. Huquqni muhofaza qilish funksiyasining tushunchasi va mazmuni:

Davlatning huquqni muhofaza qilish funksiyasi — jamiyatdagi barqarorlik, qonuniylik va adolatni ta'minlashga qaratilgan institutsional faoliyat turidir.

Bu funktsiya davlatning eng asosiy vazifalaridan biri hisoblanadi, chunki fuqarolarning huquq va erkinliklari, huquqiy manfaatlarini aynan ushbu mexanizm orqali himoya qilinadi.

Huquqni muhofaza qilish funktsiyasi faqat jinoyatlarga qarshi kurashish bilan cheklanmaydi. U keng qamrovli bo'lib, huquqiy tartibni saqlash, ma'muriy huquqbuzarliklarni oldini olish, fuqarolar va tashkilotlar o'rtasidagi huquqiy munosabatlarni tartibga solish vazifalarini ham qamrab oladi.

Sud tizimi davlatning huquqni muhofaza qilish mexanizmining muhim qismi hisoblanadi. A.S.Muxammad (2021) o'z ishida: "Sud-huquq tizimi fuqarolarning huquqlarini himoya qilishda asosiy vosita bo'lib, uning samarali ishlashi adolatli jamiyat barpo etish uchun zarur." [2]. Shu bilan birga, u sudyalarning mustaqilligini ta'minlash va sud muhokamalarini shaffof qilish muhimligini ta'kidlagan.

A.S.Muxammadning bu fikri mamlakatlarda, xususan O'zbekistonda, sud tizimini yanada isloh qilishga yo'naltirilgan tashabbuslarning asosini tashkil etmoqda. Uning fikricha, "Sudyalarning mustaqilligi va fuqarolarga huquqiy himoyani ta'minlash sud tizimi faoliyatining samaradorligini oshiradi."

2.2. Huquqni muhofaza qiluvchi organlar tizimi.

Ushbu funktsiyani amalga oshiruvchi organlar bir nechta asosiy tuzilmalardan iborat:

- **Sudlar** – qonunni adolatli qo'llash, huquqlarni himoya qilish, jinoyat, fuqarolik va ma'muriy ishlar yuzasidan hal etuvchi mustaqil organ.
- **Prokuratura** – qonunlarning ijrosi ustidan nazorat qiluvchi organ. Jinoyat ishi qo'zg'atish, tergovni nazorat qilish va sudda ayblovni ta'minlash — uning vazifalaridandir.
- **Ichki ishlar organlari (IIV)** – huquqbuzarliklar va jinoyatlarning oldini olish, jamoat tartibini saqlash, fuqarolar xavfsizligini ta'minlash.
- **Davlat xavfsizlik xizmati (DXX)** – davlat xavfsizligini ta'minlash, terrorizm va ekstremizmga qarshi kurashish bilan shug'ullanadi.
- **Adliya organlari** – qonunchilik tashabbuslari, normativ-huquqiy hujjatlarni ekspertizadan o'tkazish, huquqiy xulosa berish kabi vazifalarni bajaradi.
- **Advokatura** – fuqarolarning huquqiy yordam olish huquqini ta'minlovchi mustaqil institut.

Bu organlarning faoliyati o'zaro bog'liq va kompleks ravishda davlatning huquqni muhofaza qilish funktsiyasini ta'minlaydi.

2.3. Xalqaro tajribada huquqni muhofaza qilish funktsiyasi.

Rivojlangan davlatlar tajribasida huquqni muhofaza qilish funktsiyasi fuqarolik jamiyati institutlari bilan o'zaro hamkorlikda amalga oshiriladi. *Masalan*, Germaniyada prokuratura mustaqil hisoblanadi, advokatlar esa davlat nazoratidan mustaqil tarzda faoliyat olib boradi. Shvesiya, Norvegiya, Finlyandiya kabi davlatlarda jamoatchilik nazorati kuchli yo'lga qo'yilgan, har bir fuqaro sud qarorini shikoyat qilish huquqiga ega.

Xalqaro amaliyotda sud-huquq tizimi faoliyatida ochiqlik va shaffoflikni ta'minlash muhim deb qaraladi. Bir qator davlatlarda onlayn sud muhokamalari, advokatlik himoyasi va inson huquqlarini himoya qilishga oid xalqaro shartnomalar asosida faoliyat yuritish keng tarqalgan.

3. O'ZBEKISTONDA HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FUNKSIYASINING AMALIY HOLATI

3.1. Sud-huquq tizimida amalga oshirilayotgan islohotlar:

So‘nggi yillarda O‘zbekiston Respublikasida sud-huquq tizimi va huquqni muhofaza qiluvchi organlar faoliyatida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirildi. Bu islohotlar inson huquqlari, adolat va qonun ustuvorligini ta‘minlashga qaratilgan. Xususan, 2017-yilda qabul qilingan “Harakatlar strategiyasi”da sud-huquq tizimi alohida ustuvor yo‘nalish sifatida belgilandi.

2020-yildan boshlab sud jarayonlariga videokonferensaloqa texnologiyalari joriy etildi.

Sud muhokamalarida shaffoflikni ta‘minlash, sudyalarning mustaqilligini oshirish, sud qarorlarining umumxalq muhokamasiga erishish uchun “E-sud” elektron tizimi joriy qilindi.

Bundan tashqari, fuqarolik ishlari bo‘yicha sudlarning vakolatlari aniqlashtirildi, iqtisodiy, ma‘muriy va jinoyat ishlari yuzasidan alohida ixtisoslashtirilgan sudlar tashkil etildi.

Korrupsiyaga qarshi kurashishda davlat organlarining roli muhimdir. Sh.T.Shukrulloev (2019) o‘zining ilmiy ishida shunday bayon qiladi: "Korrupsiyaga qarshi kurashishda davlat organlarining qat'iyligi va samaradorligi muammolarni hal qilishda asosiy omil bo'lib, jamoatchilikning nazoratini kuchaytirish kerak." [3]. Bu fikr korrupsiyaning davlat organlariga ta'sirini kamaytirish va samarali kurashish uchun muhim tashabbuslar hisoblanadi.

Sh.T.Shukrulloev ko‘rsatgan jamoatchilik va advokaturaning rolini mustahkamlash bo‘yicha takliflar mamlakatda korrupsiyaga qarshi kurashish uchun muhim ahamiyatga ega.

3.2. Prokuratura va ichki ishlar organlari faoliyatidagi o‘zgarishlar:

Prokuratura organlari hamda ichki ishlar organlari tizimida inson huquqlarini himoya qilishga oid jiddiy qadamlar tashlandi. Ayniqsa, huquqbuzarliklarning oldini olish, fuqarolar murojaatlariga tezkor javob berish, korrupsiyaga qarshi kurashish masalalariga e‘tibor kuchaytirildi.

Prokuratura organlarining huquqiy axborot bazalari yangilandi, tadbirkorlik sub’ektlari manfaatlarini himoya qilishga oid bo‘limlar faoliyati faollashdi. Ammo ba’zi hollarda prokuraturaning tergov organlari ustidagi nazorati hali ham ochiqlikdan yiroq ekanligi aytib o‘tilmoqda.

Ichki ishlar organlari faoliyatida 2016-yilda qabul qilingan “Ichki ishlar organlari to‘g‘risida”gi qonun asosida islohotlar amalga oshirildi. “Xalq bilan muloqot” markazlari tashkil etildi, fuqarolarning huquq va erkinliklarini himoya qilishda ularning ishtiroki mustahkamlandi.

3.3. Adliya organlari va advokaturaning roli:

Adliya organlari huquqiy targ‘ibot va tushuntirish ishlarini amalga oshiruvchi asosiy tuzilma sifatida faoliyat olib boradi. Hozirgi kunda ular “Huquqiy axborot” markazlari orqali fuqarolarga bepul huquqiy maslahatlar bermoqda, normativ-huquqiy hujjatlarning mazmunini jamiyatga yetkazishda faol ishtirok etmoqda.

Advokatura tizimida ham muayyan ijobiy o‘zgarishlar kuzatilmoqda. Advokatlarning protsessual huquqlari kengaytirildi, “Yagona elektron advokat” platformasi faoliyati yo‘lga qo‘yildi. Lekin advokatlar mustaqilligini ta‘minlash, sudlarda teng huquqli ishtirokini kafolatlashda amalda hali ham turli to‘siqlar uchrab turibdi [3].

3.4. Ommaviy axborot vositalari va jamoatchilik nazorati:

Huquqni muhofaza qilish organlari faoliyatida jamoatchilik nazoratini kuchaytirish, OAV orqali monitoringni ta‘minlash — zamonaviy davlat boshqaruvining ajralmas qismiga aylanmoqda. O‘zbekistonda oxirgi yillarda jurnalistika va bloggerlik faoliyati faollashgan bo‘lsa-da, ularning huquqni muhofaza qilish tizimi faoliyatini erkin tahlil qilishida hali ham cheklovlar mavjud.

“Mening fikrim”, “Adolatli jamiyat”, “E-anticor.uz” kabi platformalar fuqarolarning huquqni muhofaza qiluvchi organlarga munosabatini ifoda etish uchun yo‘l ochmoqda. Ammo ularning amaldagi ta’sirchanligi va davlat organlari tomonidan qabul qilinishi bo‘yicha tanqidiy fikrlar ham mavjud.

4. MUAMMOLAR VA HAL ETISH YO‘LLARI

4.1. Inson huquqlari himoyasidagi muammolar:

Inson huquqlarini himoya qilish — har qanday huquqiy demokratik davlatning asosiy vazifalaridan biri. Shu bilan birga, O‘zbekistonda ushbu sohada amalga oshirilayotgan islohotlarga qaramasdan, qator muammolar saqlanib qolmoqda. Xususan:

- **Tergov jarayonlarida qonun buzilishlari** — ayblangan shaxslarni advokatsiz so‘roq qilish, ta’qib qilish va bosim o‘tkazish holatlari ba’zan kuzatiladi.

- **Hibsga olish jarayonlarida sud qarorisiz uzoq saqlash** holatlari ro‘y bermoqda, bu esa inson huquqlarining buzilishi hisoblanadi.

- **Ayollar va bolalar huquqlarining kam himoya qilinishi**, jumladan, oilaviy zo‘ravonlikka qarshi mexanizmlar yetarli darajada ishlamayotgani — jiddiy muammo bo‘lib qolmoqda.

4.2. Korruptsiya va manfaatlar to‘qnashuvi:

Huquqni muhofaza qiluvchi organlar tizimidagi eng katta tahdidlardan biri — **korruptsiya**dir. Afsuski, ba’zi hollarda ayblovdchilarning o‘zlari manfaatdor tomonga aylanib, sud jarayonida xolislikni buzadigan holatlar yuz beradi.

Mutaxassislarning fikricha, ayrim davlat organlarida mansabdor shaxslar shaxsiy manfaatlarini ustuvor qo‘yayotgani, xizmat vakolatidan suiiste’mol qilish holatlari qonunchilikni samarasiz qiladi [3].

Shu bilan birga, korruptsiyaga qarshi kurashish bo‘yicha qabul qilingan hujjatlar (jumladan, 2021-yilda qabul qilingan “Korruptsiyaga qarshi kurashish milliy strategiyasi”) amaliyotda to‘liq ijro etilmayotgani aytiladi.

F.Z.To‘lqinova (2020) "Jamoatchilik nazorati va advokaturaning huquqiy tizimdagi o‘rni" nomli ilmiy maqolasida: "Jamoatchilik nazorati va advokaturaning faolligi huquqiy tizimdagi aniqlik va shaffoflikni ta’minlashda asosiy omili hisoblanadi" deb ta’kidlaydi[4]. Bu fikr maqolada keltirilgan jamoatchilik nazoratining ahamiyatini to‘g‘ri ifodalagan. Haqiqatan ham, OAV va fuqarolik jamiyatining huquqiy tizimga ta’siri juda muhimdir.

F.Z.To‘lqinovaning fikricha, jamoatchilik va advokatura tizimi, davlat organlarining har bir qadamini kuzatishda va nazorat qilishda markaziy o‘rin tutadi. Shuningdek, u "fuqarolarning huquqiy bilimlari oshirilishi, jamoatchilik va advokatura faoliyatini rag‘batlantirish, korruptsiyaga qarshi kurashishda samarali natijaga olib keladi" degan.

4.3. Qonunchilikdagi nomutanosibliklar va amaliy muammolar:

Ayrim hollarda qonun hujjatlari bir-biriga zid yoki anglashilmas holda qabul qilingan bo‘ladi. Bunda:

- Sud amaliyotida yagona tafsirning yo‘qligi;
- Normativ-huquqiy hujjatlarda huquqiy bo‘shliqlar;
- Mehnat, fuqarolik va ma’muriy ishlar bo‘yicha o‘zgaruvchan qoidalar fuqarolarni huquqiy ma’lumotsizlik holatiga olib keladi.

Shu bois, har bir qonun hujjati qabul qilinishida uning hayotdagi amaliy ijrosi, huquqiy oqibatlar va jamiyatga ta’siri puxta tahlil qilinishi lozim.

5. TAKLIF VA TAVSIYALAR

5.1. Sud-huquq tizimini takomillashtirishga oid tavsiyalar:**1. Sudlar faoliyatini yanada ochiq va shaffof qilish:**

- Sud jarayonlarini keng jamoatchilik uchun ochiq qilish, maxsus onlayn platformalar orqali sud muhokamalarining video translyatsiyasini ta'minlash. Bu inson huquqlari himoyasini va sudning adolatliligini oshirishga xizmat qiladi.

- Sud qarorlarining ommaviy bazaga joylashtirilishi, har bir fuqaroga ularning tartibini bila olish imkonini beradi.

2. Sudyalarning mustaqilligini ta'minlash:

- Sudyalarning nomzodlarini tanlash jarayonini yanada oshkora va demokratik qilib, ularning mustaqilligini ta'minlash. Sudyalarning malakasi va ish faoliyatini muntazam ravishda baholash, shuningdek, sudyalarning bilan bog'liq har qanday shubhali holatlarni himoya qilish.

- Sudyalarning uchun tegishli treninglar va malaka oshirish kurslarini joriy etish, bu o'z navbatida, sudyalarning samarali ishlashini ta'minlaydi.

3. Jinoyat ishlarida inson huquqlariga ehtiyotkorlik bilan munosabat qilish:

- Jinoyat ishini o'tkazish jarayonida ayblanuvchilarni adolatli va insonparvarlik asosida so'roq qilish. Advokatlar bilan ta'minlash va fuqarolarni tergov jarayonida himoya qilishni kafolatlash.

- Tergov va sud jarayonlarida fuqarolarning huquqlariga hurmat qilishni ta'minlash uchun katta hajmdagi treninglar o'tkazish.

5.2. Korruptsiyaga qarshi kurashishga doir tavsiyalar:**1. Korruptsiyaga qarshi strategiyalarni qo'llashni kuchaytirish:**

- O'zbekistonda korruptsiyaga qarshi ko'rsatmalar va tadbirlarni yanada aniqlashtirish va qabul qilish. Masalan, korruptsiyaga qarshi fuqarolik jamiyati institutlarining ishtirokini kuchaytirish, noma'qul harakatlar uchun javobgarlikni aniq belgilash.

- Dasturlar va strategiyalarning amaliyotda ishlashini muntazam tekshirish va natijalarini bayon qilish.

2. Jamoatchilik va advokatlik nazoratini kengaytirish:

- Jamoatchilik, OAV va advokatlar orasidagi hamkorlikni kuchaytirish. OAV va fuqarolik jamiyati institutlarining davlat organlariga munosabatini oshkor va shaffof qilib berish.

- Korruptsiyaga qarshi kurashishga oid ma'lumotlarni har doim ommaviy axborot vositalari orqali e'lon qilish.

5.3. Kasbiy tayyorgarlik va malaka oshirishga doir tavsiyalar**1. Huquqni muhofaza qiluvchi organlar kadrlarini tayyorlash:**

- Ichki ishlar, prokuratura, sudlar va advokatura tizimida faoliyat olib boradigan kadrlarning kasbiy tayyorgarligini oshirish maqsadida maxsus kurslar tashkil etish.

- Qonun va inson huquqlari bo'yicha malaka oshirish dasturlari joriy etish va ularni talablarga muvofiqlashtirish.

2. Huquqiy madaniyatni oshirish:

- Har bir xodimga, ayniqsa, huquqni muhofaza qiluvchi organlarda ishlovchi kadrlarga inson huquqlari, muloqot etish etikasi, qonunlar asosida faoliyat olib borishga oid muntazam treninglar tashkil qilish.

-Huquqiy madaniyatni oshirish maqsadida har bir ish joyida targ'ibot-tashviqot ishlarini kuchaytirish.

5.4. Jamoatchilik nazoratini kuchaytirish va OAVni jalb qilish**1. Jamoatchilik nazoratini institutsionallashtirish:**

- Davlat organlarining ish faoliyatini monitoring qilish va tahlil qilish uchun jamoatchilik asosida tashkil etilgan mustaqil tuzilmalarni shakllantirish.

- Fuqarolarning murojaatlari va huquqiy takliflarini qabul qilishga yo'naltirilgan maxsus platformalar joriy etish.

2. OAV va internet-bloggerlik faoliyatini tartibga solish:

- OAV va internet jurnalistikasini tartibga solishga yo'naltirilgan qonunchilikni takomillashtirish, OAVni sudlar va prokuratura organlarining faoliyatini nazorat qilishdagi rolini mustahkamlash.

- Bloggerlar va jurnalistlar uchun qonunchilik va axloq qoidalari bo'yicha maxsus treninglar o'tkazish.

5.5. Huquqiy targ'ibot va axborot olishdagi muammolarni hal etish

1. Targ'ibotni kuchaytirish:

- Sud-huquq tizimidagi islohotlar va huquqiy normalarning mazmuni haqida fuqarolarga to'liq va tushunarli axborot berish.

- Huquqiy savodxonlikni oshirish maqsadida oliy o'quv yurtlari, maktab va kollejlarda, jamoatchilik markazlarida treninglar va seminarlar o'tkazish.

2. Tizimning samaradorligini oshirish:

- Davlat organlarining faoliyati haqida ommaviy axborot vositalarda aniq va shffof ma'lumotlar berishni yo'lga qo'yish.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. **Rimma V. M.** (2018). "Huquqni muhofaza qilish organlari faoliyati va davlat rahbarligining ta'siri". *Toshkent: Huquqshunoslik akademiyasi*.
2. **Muxammad A. S.** (2021). "Sud-huquq tizimini takomillashtirish va zamonaviy talablarga javob berish". *Toshkent davlat yuridik universiteti nashri*.
3. **Shukrulloev Sh. T.** (2019). "Korrupsiyaga qarshi kurashish strategiyasi". *O'zbekiston huquqiy fanlar jo'n bo'yicha ilmiy jurnal*. Toshkent.
4. **To'lqinova F. Z.** (2020). "Jamoatchilik nazorati va advokaturaning huquqiy tizimdagi o'rni". *Jurnal "Huquq va taraqqiyot"*. Toshkent.
5. **Boymirzaev Sh. M.** (2022). "Sud faoliyatida inson huquqlarining ta'minlanishi". *Huquq va demokratiya: Xalqaro tahlil*. Toshkent.
6. **Sharifov M. R.** (2017). "Huquqni muhofaza qiluvchi organlarning kasbiy tayyorgarligi". *O'zbekiston huquqshunoslik jurnali*. Toshkent.
7. **Xasanov T. B.** (2020). "Huquqiy targ'ibot va axborot olishdagi muammolar". *Toshkent davlat yuridik universiteti axborot markazi*.
8. **Ziyoev A. A.** (2019). "Sud-huquq tizimi va inson huquqlarini himoya qilish". *Toshkent: "Taraqqiyot" nashriyoti*.
9. **Axmedov I. O.** (2021). "Davlat organlari va jamoatchilik orasidagi hamkorlik". *O'zbekiston huquqshunoslik jurnali*, 3(11), 45-60.
10. **Ahmadaliyev B. M.** (2020). "Korrupsiya va uning ijtimoiy ahamiyati". *Jurnal "Huquq va adolat"*. Toshkent.